

Βιολογική και Ολοκληρωμένη Προστασία Φυτών – Καμία Εναλλακτική

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов

Дата: 21.07.2016 Брой: 7/2016

Οι μηχανισμοί ελέγχου της πυκνότητας πληθυσμού των επιβλαβών εντόμων και ακάρεων, οι επιζωοτίες και η αντιβίωση είναι ισχυροί παράγοντες φυσικής ρύθμισης, οι οποίοι αποτελούν τη βάση της ολοκληρωμένης προστασίας των φυτών. Η γνώση αυτών των μηχανισμών καθιστά δυνατό τον περιορισμό της χρήσης χημικών προϊόντων προστασίας των φυτών και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος από τη ρύπανση με φυτοφάρμακα.

Ο στόχος της ολοκληρωμένης προστασίας των φυτών είναι η διασφάλιση μιας ορισμένης πυκνότητας πληθυσμού των εχθρών στις βιοκοινότητες, γνωστή ως η μέθοδος του «μολυσμένου αγρού» και εκφρασμένη από το λεγόμενο οικονομικό επίπεδο ζημιάς – ΟΕΖ. Υποθέτει ότι η πλήρης εξάλειψη των εχθρών οδηγεί στέρηση τροφής για παρασιτοειδή και θηρευτές και σε μείωση του αριθμού τους, σε διατάραξη της βιοποικιλότητας στις βιοκοινότητες, στην εμφάνιση

νέων ειδών και ομάδων εχθρών και στη διατάραξη των σχέσεων μεταξύ ωφέλιμων και επιβλαβών οργανισμών που έχουν χτιστεί σε μεγάλο χρονικό διάστημα.

Η εφαρμογή της σύγχρονης προστασίας των φυτών που σχετίζεται με την ολοκληρωμένη διαχείριση εχθρών είναι αδύνατη χωρίς γνώση των βασικών αρχών της βιολογικής και ολοκληρωμένης προστασίας των φυτών και της ποιοτικής και ποσοτικής σύνθεσης των εχθρών και των βιολογικών παράγοντων ελέγχου στις πρωτογενείς και δευτερογενείς βιοκοινότητες (αγροκοινότητες).

Η βιολογική και ολοκληρωμένη προστασία των φυτών (ΒΟΠΦ) δεν ασκούν δυσμενείς επιπτώσεις όπως αυτές της χημικής προστασίας των φυτών (ΧΠΦ), οι οποίες εκφράζονται σε: διατάραξη της βιολογικής ισορροπίας στις πρωτογενείς βιοκοινότητες και αγροκοινότητες υπέρ των εχθρών· δημιουργία συνθηκών για την εμφάνιση νέων οικονομικά σημαντικών ειδών και ομάδων εχθρών· κίνδυνο δηλητηρίασης ανθρώπων, άγριων ζώων, επικονιαστών, φυτών και των προϊόντων τους· μείωση ή πλήρη εξάλειψη των παραγόντων φυσικής βιολογικής ρύθμισης· ανάπτυξη ανθεκτικότητας σε πληθυσμούς εχθρών στα εφαρμοζόμενα προϊόντα προστασίας των φυτών (ΠΠΦ), κ.λπ. Επιπλέον, αυξάνουν τη βιοποικιλότητα στις βιοκοινότητες· δεν ρυπαίνουν το φυσικό περιβάλλον και αποτελούν βασικό συστατικό στην προστασία των καλλιεργειών από εχθρούς στη βιολογική (οργανική) γεωργία. Αυτές και άλλες σημαντικές ιδιότητες τις καθιστούν χωρίς εναλλακτική για την προστασία των φυτών και των προϊόντων τους από εχθρούς.

Η ολοκληρωμένη προστασία των φυτών (ΟΠΦ) έχει μια σύντομη ιστορία περίπου 70 ετών, αλλά η ταχεία εκδήλωση μιας σειράς ελαττωμάτων της ολικής χημικής προστασίας των φυτών τόνωσε και επιτάχυνε την εμφάνιση, την ανάπτυξη και την εφαρμογή της. Πολλοί ειδικοί δεν κατανοούν επαρκώς την ουσία αυτού του τύπου προστασίας των φυτών, και στον Νόμο για την Προστασία των Φυτών (ΦΕΚ, Αρ. 61, 25 Ιουλίου 2014) δεν έχει βρει κατάλληλη θέση όσον αφορά την εφαρμογή και την ερμηνεία του.

Η ολοκληρωμένη προστασία των φυτών είναι ένα σύστημα ρύθμισης των αριθμών των κύριων εχθρών των φυτών κάτω από τα οικονομικά επίπεδα ζημιάς, μέσω της χρήσης των αποτελεσμάτων της φυσικής ρύθμισης και/ή γνωστών μεθόδων ελέγχου που εφαρμόζονται μεμονωμένα ή συνδυασμένες με τον πιο κατάλληλο τρόπο. Κατά το τελευταίο τέταρτο του προηγούμενου αιώνα στη Βουλγαρία, πραγματοποιήθηκαν θεμελιώδεις μελέτες για τα στοιχεία αυτού του ελέγχου – αναγνωρίστηκαν και μελετήθηκαν οι κύριοι εχθροί στις καλλιέργειες· οι βιολογικοί παράγοντες ελέγχου τους και ο ρυθμιστικός τους ρόλος, τα οικονομικά επίπεδα ζημιάς, αποτελεσματικές μέθοδοι παρακολούθησης και πρόγνωσης, η πιο κατάλληλη συνδυασμένη εφαρμογή, προϊόντα προστασίας των φυτών με αμελητέα επίπτωση στους βιολογικούς παράγοντες ελέγχου και που δεν διαταράσσουν τη βιολογική ισορροπία στις αγροκοινότητες. Και το πιο σημαντικό – υπήρχαν επαρκείς και καλά εκπαιδευμένοι ειδικοί ολοκληρωμένης προστασίας των φυτών σε εθνικό, περιφερειακό και χαμηλότερο επίπεδο, οι οποίοι βελτίωναν τα προσόντα τους ετησίως. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου η Βουλγαρία κατείχε μία από τις ηγετικές θέσεις στην Ευρώπη στην εφαρμογή της ολοκληρωμένης προστασίας των φυτών – σε περίπου 1

εκατομμύριο στρέμματα αμπελώνων· σε εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα οπωρώνων· σε αρκετά εκατομμύρια στρέμματα δημητριακών· σε περίπου 300.000 στρέμματα καπνού· σε συνδυασμό με βιολογικό έλεγχο σε όλα τα θερμοκηπιακά συγκροτήματα της χώρας.

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 η εφαρμογή της ολοκληρωμένης προστασίας των φυτών, συμπεριλαμβανομένης της βιολογικής προστασίας των φυτών, έχει μειωθεί σταδιακά, παραμένοντας μόνο σε μικρές εκτάσεις και σε μεμονωμένα θερμοκηπιακά συγκροτήματα.

Οι λόγοι για αυτό είναι θεμελιώδεις και πολυάριθμοι, και η επίλυσή τους είναι δυνατή μόνο μέσω βαθιών μεταρρυθμίσεων στην προστασία των φυτών, που εκφράζονται σε:

- Αποκατάσταση της ανεξαρτησίας του Ινστιτούτου Προστασίας των Φυτών.
- Διάσπαση της προστασίας των φυτών από τη Βουλγαρική Υπηρεσία Ασφάλειας Τροφίμων και αποκατάσταση της Εθνικής Υπηρεσίας Προστασίας των Φυτών με τις απαραίτητες διευθύνσεις μέσα σε αυτήν.
- Αύξηση του αριθμού των ειδικών προστασίας των φυτών, συμπεριλαμβανομένης της διορισμού ειδικών στον βιολογικό έλεγχο και την ολοκληρωμένη προστασία των φυτών.
- Συνεχής βελτίωση των προσόντων των ειδικών στην προστασία των φυτών, τον βιολογικό έλεγχο και την ολοκληρωμένη προστασία των φυτών μόνο σε πανεπιστήμια που έχουν πιστοποιηθεί στον τομέα της προστασίας των φυτών (τμήμα προστασίας των φυτών).

Η προστασία των φυτών από εχθρούς είναι μια εξαιρετικά υπεύθυνη κρατική δραστηριότητα, που επηρεάζει όχι μόνο την προστασία των καλλιεργειών και των προϊόντων τους από εχθρούς, αλλά και το φυσικό περιβάλλον στο σύνολό του – τη βιοποικιλότητα, το έδαφος, το νερό, δηλαδή αφορά την οικολογία των ανθρώπων και των ζώων. Εάν πρόκειται να εφαρμοστεί η ολοκληρωμένη διαχείριση εχθρών, όπως ορίζεται στον Νόμο για την Προστασία των Φυτών (Παράρτημα, παράγραφος 1(23)), είναι επιτακτική η διεξαγωγή ολοκληρωμένων μεταρρυθμίσεων, και η τροποποίηση του Νόμου για την Προστασία των Φυτών γίνεται όλο και πιο επίκαιρη. Η τρέχουσα οργάνωση της προστασίας των φυτών στη Βουλγαρία δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του Νόμου για την Προστασία των Φυτών και στις συγκεκριμένες προσδοκίες της κοινωνίας για καθαρά προϊόντα, καθαρό έδαφος και καθαρό νερό.